

Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala
Org.nr. 824000-8709

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Fria InterMiliaskolan i Motala kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att vid vite av 300 000 kronor senast den **15 oktober 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 5 Kursplaner)
- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elever ges undervisning i ämnet teknik. Sådan undervisning ska ges utifrån läroplanen och kursplanen för ämnet så att eleverna ges möjlighet att utveckla samtliga ämnesspecifika förmågor utifrån det centrala innehållet i sin helhet.
- Rektorn ska se till att eleverna genom strukturerad undervisning under lärarens ledning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som krävs för att skapa förutsättningar för att de ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.
- Rektorn ska se till att undervisningen anpassas efter elevernas olika förutsättningar och behov.
- Rektorn ska se till att alla ämnen planeras och genomförs på ett sätt så att eleverna kan nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

- Huvudmannen och rektorn ska genom kompetensutvecklingsinsatser eller nyanställning se till att höja lärarnas och övrig skolpersonals kompetens så att undervisningen bedrivs i enlighet med skollagens krav.
- Huvudmannen ska se till att det i ledningen av skolan finns en rektor som fungerar som pedagogisk ledare och tar det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen, samt det särskilda ansvaret för att eleverna ges aktivt lärarstöd och får den ledning och stimulans de behöver.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5 a § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ges skyndsamt om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i arbetet med extra anpassningar.
- Rektorn ska se till att det finns tydliga, fungerande, och hos personalen förankrade rutiner för hur arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd ska gå till.
- Rektorn ska se till att de extra anpassningarna dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt.
- Rektorn ska se till att om det i en utredning har konstaterats att en elev är i behov av särskilt stöd, sådant stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska fatta beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp när en elev är i behov av sådant stöd.
- Rektorn ska se till att åtgärdsprogram utarbetas där elevens behov av särskilt stöd framgår. Även konkreta och utvärderingsbara åtgärder samt vem som ansvarar för dessa ska framgå.
- Rektorn ska se till att beslutade åtgärder kontinuerligt följs upp och utvärderas så att insatserna utgör ett tillräckligt stöd för eleven.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 15 §, 10 kap. 15-20 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg; Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen)
- Betyg beslutas om och skälen för betyg anges i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 14 och 16-17 §§ skollagen; 6 kap. 5 § skolförordningen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav. I detta ingår:
  - Att endast sätta betyg i de ämnen som har en kursplan i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet,
  - Att endast sätta betyg i årskurs 6 i de ämnen där det finns kunskapskrav för årskurs 6,
  - Att elevernas kunskaper ska bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och att eleverna ska ges de betyg som en sådan bedömning visar,
  - Att rektorn ser till att betyg beslutas enligt författningarnas krav,
  - Att betygs katalogen och eventuella rättelser signeras på ett korrekt sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att eleverna har en skolmiljö som präglas av studiero. I detta ingår att alla lärare har fungerande strategier för att skapa och upprätthålla studiero.
- Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt anmäler detta till rektorn.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsans samtliga kompetenser används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen lämnar snarast uppgift till hemkommun när en skolpliktig elev börjar eller slutar vid dess fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning. (7 kap. 22 § skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att hemkommunen får information om när en skolpliktig elev slutar vid skolan eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska bedriva ett kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i de nationella målen för förskoleklass och grundskola.
- Huvudmannen ska följa upp och dokumentera skolenhetens resultat.

- Huvudmannen ska utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera dessa.
- Huvudmannen ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleverna får inte sin garanterade undervisningstid i enlighet med timplanen. (10 kap. 5 § och bilaga 1 skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att undervisningen organiseras och genomförs så att eleverna får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga brister i undervisningen vid Fria InterMiliaskolan som påtagligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål. Bristerna består i att eleverna inte ges aktivt lärarstöd och att undervisningen inte anpassas utifrån elevernas förutsättningar och behov. Detta gör det svårt för eleverna att tillgodogöra sig undervisningen och leder till att eleverna blir passiva och ointresserade av undervisningen. Skolmiljön präglas inte heller av studiero. Eleverna får inte undervisning i ämnet teknik enligt kursplanen och får heller inte sin garanterade undervisningstid i ämnet svenska. Att eleverna får den undervisningstid de har rätt till är en grundläggande förutsättning för att de ska kunna nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Rektorn arbetar hemifrån sedan slutet av september 2017 och har inte varit på skolan sedan dess. Detta har inneburit att rektorn inte har utövat sitt pedagogiska ledarskap och bland annat inte följt upp undervisningen. Skolinspektionen finner detta anmärkningsvärt i sig, men extra olyckligt då stor del av undervisningen bedrivs av obehöriga och icke-legitimerade lärare. Skolinspektionens analys av lärarresurserna visar också att bristerna i undervisningen har en koppling till lärarresurserna. Behovet av en närvarande rektor som kan ta ansvar för det pedagogiska ledarskapet är påtagligt.

Skolinspektionen bedömer vidare att det föreligger allvarliga brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Eleverna får inte alltid stöd i form av extra anpassningar och det finns också elever som inte får särskilt stöd på det sätt som utredningen har visat att de behöver. Av skolans åtgärdsprogram framgår inte heller elevens behov eller tydligt kopplade åtgärder och därmed uppfyller de inte lagens krav. Rektorn fattar inte heller beslut om placering i särskild undervisningsgrupp trots att denna insats används vid skolan för enskilda elever. Åtgärder som görs inom ramen för särskilt stöd följs varken upp eller utvärderas på ett systematiskt sätt.

Skolan använder sig i vissa fall av andra benämningar av skolans ämnen än de som återfinns i läroplanen. Detta får till följd att det uppstår en hel del oklarheter och då inte

minst i samband med betygssättningen på skolan. Det finns omfattande felaktigheter i skolans betygssättning och omfattande formella fel i skolans betygsdokument. Det är allvarligt att det inte är säkerställt på skolan att arbetet med att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper genomförs i enlighet med författningarna. Likvärdighet är en viktig grundprincip för all bedömning och betygssättning av elevers kunskaper. På grund av de brister som konstaterats i verksamheten riskeras dock likvärdigheten i bedömning och betygssättning. Att bedömningen av elevernas kunskaper görs på ett professionellt sätt är också viktigt för att elever som är i behov av stödinsatser ska uppmärksammas. Sammantaget visar utredningen på en stor okunskap om skolans regelverk och huvudmannens och rektorns ansvar. Mot bakgrund av att skolan väljer att organisera undervisningen på ett sätt som gör det otydligt för lärare och elever vilka ämnen som eleverna faktiskt har, samt att många lärare saknar legitimation och behörighet för den undervisning som de bedriver, finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att huvudmannen och rektorn inte följt upp och säkerställt att bedömning och betygssättning följer författningarnas krav.

Huvudmannen genomför inte ett systematiskt kvalitetsarbete avseende förskoleklass och grundskola, utan förlitar sig i allt för stor utsträckning på rektorn. Även om nuvarande styrelse enbart arbetat i ett år, är det mycket viktigt att det finns strukturer hos huvudmannen för att kunna säkerställa att skolans verksamhet sker i enlighet med författningar och att de utformas på ett sådant sätt att eleverna ges förutsättningar att nå målen. Dessa strukturer behöver utformas så att de består även när styrelsens medlemmar byts ut. Då flera av de brister som finns med i detta beslut även funnits tidigare vid skolan är det extra anmärkningsvärt att huvudmannen inte vidtagit kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med dessa. Huvudmannen har inte heller sett till att skolan informerar hemkommunen när en elev slutar på skolan eller har betydande ogiltigt frånvaro. Vidare saknas tydliga rutiner för att lärare ska anmäla till rektorn när elever upplever sig kränkta.

Föreläggande vid vite

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga brister i skolans undervisning som påtagligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål. Nedan bedöms och beskrivs respektive del för sig.

Eleverna får inte undervisning i ämnet teknik enligt kursplanen

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Fria InterMiliaskolan inte ges undervisning i ämnet teknik i enlighet med kursplanens krav. Skolinspektionens utredning visar att skolan fokuserar på att undervisa i programmering och genomför det på bekostnad av undervisning i ämnet teknik. Detta innebär att enbart en mycket liten del av ämnets centrala innehåll täcks av undervisningen och enbart centralt innehåll för eleverna i årskurserna 7–9. Rektorn säger visserligen att undervisningen i teknikämnet inte sker på lektionerna i programmering utan på lektionerna i naturorienterande ämnen (NO) samt att lärarna kommer att ge undervisning i övriga delar av det centrala innehållet. Skolinspektionen bedömer att detta inte stämmer eftersom skolans schema, timplan i

kombination med lärarnas planering, och elevernas beskrivningar visar att det är lektionerna i programmering som utgör skolans teknikundervisning i realiteten. Att rektorn uppger att det finns delar av det centrala innehållet i ämnet teknik som kan bedömas inom ramen för andra ämnen samt att visst centralt innehåll inom teknikämnet kommer att tas upp senare under läsåret räcker inte heller för att det ska kunna anses att skolan bedriver undervisning i enlighet med kursplanen för ämnet. Detta eftersom det inte är möjligt att flytta delar av det centrala innehållet till andra årskurser än vad som anges i kursplanen och det vid tillfället för tillsynen ännu inte i någon årskurs skett annan undervisning än den avseende programmering innevarande läsår. Därmed kan inte teknikämnets syfte uppnås och eleverna har inte getts förutsättningar att utveckla samtliga ämnesspecifika förmågor och har därmed inte heller getts möjlighet att nå kunskapskraven i årskurs 6 och 9 i ämnet teknik.

Av 10 kap. 4 § skollagen framgår bland annat att undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnet teknik.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att det finns centralt innehåll för årskurs 1–3, 4–6 och 7–9 i ämnet teknik. Det centrala innehållet är uppdelat i tre områden; tekniska lösningar, arbetsätt för att utveckla tekniska lösningar samt teknik, människa, samhälle och miljö. Det centrala innehållet tar framför allt upp saker som olika mekanismer, konstruktioner, teknikanvändning av föremål i vardagen, energilösningar, elektronik och teknik med hjälp av olika material. För årskurserna 7–9 kommer det utöver detta även in centralt innehåll om kommunikations- och informationsteknik. I kursplanen anges även kunskapskrav för olika betyg i slutet av årskurs 6 och i slutet av årskurs 9.

Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149, s. 10) med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen är det inte möjligt att utelämnat eller flytta delar av det centrala innehållet till andra årskurser än vad som anges i kursplanen. Vidare framgår (s. 13) att läraren vid planeringen behöver utgå från kursplanernas syfte och de förmågor som anges där, det centrala innehållet samt kunskapskraven i ämnena.

Eleverna på Fria InterMiliaskolan får inte undervisning i ämnet teknik så att syftet med ämnet kan uppnås enligt kursplanen. Intervjuade elever uppger att teknik kallas för programmering på skolan. Elever som tidigare fått betyg i teknikämnet uppger att de fått betyg trots att de inte fått någon annan undervisning än det som gäller programmering och att de inte vet vad som ligger till grund för betygen i teknik, då de inte uppfattat att de haft någon undervisning i ämnet. På frågor från inspektörerna kring olika delar som ingår i det centrala innehållet uppger eleverna att de inte känner till detta innehåll och inte heller har arbetat med det. Av intervjuer med lärarna framgår att de har olika uppfattningar gällande teknikundervisningen. Några lärare uppger att det är lektionerna i programmering som utgör skolans teknikundervisning, medan någon lärare uppger att teknikundervisning ingår i lektionerna i naturorienterande ämnen (NO) eller matematik. Ytterligare andra lärare uppger att de tror att undervisning i teknik kan ha skett inom ramen för slöjdämnet eftersom slöjdläraren ibland har satt betyg i teknik. Rektorn uppger att eleverna i årskurs 6 har haft undervisning i teknik inom ramen för NO. Läraren som ansvarar för planeringen av

NO i årskurs 4–6 uppger dock att det centrala innehållet för lektionerna i NO fördelas utifrån ämnena biologi, fysik och kemi, och inte utifrån något centralt innehåll för ämnet teknik. På elevernas scheman saknas lektionspass som heter teknik, men det finns lektionspass som heter programmering. Den sammanlagda undervisningstiden för programmering stämmer också överens med den tid för teknikämnet som framgår av Fria InterMiliaskolans timplan. Av vårterminens grovplanering för lektionerna i programmering för årskurs 7, 8 och 9 framgår vidare att det ingår centralt innehåll som är hämtat från ämnena teknik och matematik. Rektorn uppger att eleverna inte är medvetna om att vissa delar av undervisningen i teknik skett inom undervisning i träslöjd, i det som rektorn benämner som det allsidiga bedömandet och i temaarbetet. Vidare uppger rektorn att eleverna i slutet av vårterminen kommer att ha övrigt centralt innehåll, förutom det som de erhållit i programmeringsundervisningen i ämnet teknik. I samband med synpunkter på protokollet har huvudmannen, genom rektorn, inkommit med en planering för viss extraundervisning i teknik för elever i årskurs 6 och 9 under delar av april och maj månad 2018.

Eleverna ges inte aktivt lärarstöd

Skolinspektionen bedömer att undervisningen under vissa lektioner inte innebär något aktivt lärarstöd för eleverna. Skolinspektionens utredning visar att elever på skolan under dessa lektioner inte får en strukturerad undervisning där läraren leder och styr arbetsprocesserna i undervisningen. Det framkommer vidare att dessa lektioner inte är varierade och att många elever har svårt att komma igång med sitt skolarbete under lektionen. Att det finns en veckoplanering som eleverna kan ta del av fråntar inte läraren ansvaret att se till att alla elever har förstått vad de ska arbeta med och se till att de kommer igång med sitt arbete. Även när undervisningen bedrivs av personal som inte är ordinarie har eleverna rätt till ett aktivt lärarstöd. Bristen på aktivt lärarstöd under en del lektioner försvårar för berörda elever att nå målen för utbildningen och bidrar till en arbetsmiljö som inte präglas av studiero (se vidare avsnitt Trygghet, studiero och arbete mot kränkande behandling).

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.2, framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:49, s. 19) med kommentarer för planering och genomförande av undervisningen framgår att en viktig del i en strukturerad undervisning är att det finns ett logiskt flöde i lektionen och en tydlighet kring hur enskilda moment och aktiviteter gagnar undervisningens syfte.

Elever på skolan får inte en varierad och strukturerad undervisning där läraren leder och styr arbetsprocesserna i undervisningen. Intervjuade elever berättar att de skulle önska att lektionerna på skolan var mer inspirerande och varierade. De tar också upp att det finns lärare på skolan som inte ser till att de kommer igång med sitt skolarbete och inte heller är bra på att förklara så att eleverna förstår sin arbetsuppgift. Enligt eleverna resulterar detta i att det ofta blir pratigt på lektionerna och att de upplever undervisningen som dessa lärare genomför som tråkig. Av lektionsobservationer framgår att det i hög grad varierar i vilken utsträckning undervisningen är strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Några lektioner innehåller en genomtänkt lektionsstart där mål och syfte med lektionen framgår. På andra lektioner saknas detta helt. Vidare framgår av observationer att det sällan förekommer återkopplingar, till exempel i form av att läraren under lektionen tar upp elevernas svar på olika uppgifter och deras olika sätt att lösa dessa. Enligt intervjuade elever var de lektioner som inspektörerna observerade ungefär så som lektionerna brukar vara. Huvudmannen uppger till Skolinspektionen att några besökta lektioner saknade ordinarie personal av olika anledningar och att det gett ett oroligare intryck av lektionerna. Enligt intervjuade lärare finns det en gemensam tanke vid skolan att lektionen alltid ska inledas med att man står och upp och hälsar. Utöver detta uppger lärarna att det är individuellt hur lärarna gör. Flera lärare uppger att de startar lektioner med att gå igenom vad eleverna ska arbeta med och hur de ska arbeta. Utöver detta har eleverna tillgång till en veckoplanering och i slutet av varje arbetsområde genomförs ett prov. Några lärare beskriver att de sällan har ett tydligt lektionsavslut, medan någon lärare beskriver att hen brukar avsluta med en summering av lektionens innehåll samt blicka framåt kring vad de ska fortsätta med nästa lektion. Under de observerade lektionerna saknas med något undantag planerade lektionsavslutningar där lektionsinnehållet sammanfattas eller där en återkoppling till syftet med lektionen görs. Rektorn uppger att det finns några lärare vars undervisning hon behöver följa kritiskt hela tiden.

Bristande anpassning gör det svårt för eleverna att tillgodogöra sig undervisningen

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i vissa ämnen inte utgår från elevernas behov och förutsättningar, eftersom undervisningen till stora delar bedrivs så att den begränsar elevernas möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionens utredning visar att lärarna i vissa ämnen planerar och genomför undervisningen utifrån ett upplägg där arbetsuppgifterna på förhand är begränsade till att eleverna enbart ska kunna nå kunskapskravet för betyget E. Undervisningen planeras därmed utifrån förbestämda betygssteg och inte utifrån de syften och förmågor som eleven ska få öva på enligt läroplanen och därmed ges möjlighet att nå olika betyg. Detta medför att eleverna inte får sådan undervisning som de har rätt till, där de stimuleras att komma så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. I andra ämnen där det inte finns ett sådant upplägg framkommer att elever inte får tillräckliga utmaningar i ämnet då de inte tillåts gå vidare i sin kunskapsutveckling, utan måste vänta in övriga elever i klassen. Bristerna i att undervisningen vid dessa lektioner inte anpassas efter elevers behov och förutsättningar leder till att eleverna blir passiva och att arbetstempot blir lågt.

Av skollagen framgår att i utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Alla elever ska därför enligt skollagen ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framgår att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Vidare framgår, avsnitt 2.2 Kunskaper, att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framgår också att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:49, s. 12 f) med kommentarer för planering och genomförande av undervisningen framgår att läraren i sin planering först ska välja ut vilka delar i ämnets syfte och vilka förmågor som är lämpliga att arbeta med i det gällande arbetspasset. Därefter ska läraren välja ut vilka delar i det centrala innehållet som eleverna ska få arbeta med och slutligen vilka delar i kunskapskraven som är relevanta att bedöma eleverna emot när de har genomfört undervisningen inom det planerade området.

Undervisning planeras och genomförs i några ämnen på ett sätt som begränsar elevernas möjlighet att nå så långt som möjligt. Av intervju med lärare framgår att undervisningen i de teoretiska delarna av ämnet idrott- och hälsa (som skolan benämner hälsa) samt i ämnet tyska genomförs med arbetsuppgifter som på förhand är utformade så att enbart kunskapskraven på E-nivå kan uppnås. Enligt läraren är det eleverna själva som vid utvecklingssamtalet behöver tala om för läraren att eleven vill nå de högre betygen och då får fördjupningsuppgifter.

Lärare anpassar inte undervisning efter elevers förutsättningar och behov. En del lärare låter elever som snabbt blir klara med sina arbetsuppgifter få ytterligare uppgifter, medan andra låter eleverna arbeta med samma uppgift som de redan gjort klart i väntan på att övriga elever ska blir klara. Intervjuade elever berättar att det varierar beroende på lärare och ämnen. De beskriver att några lärare ger dem mer utmanande uppgifter när de snabbt arbetat färdigt med sina arbetsuppgifter. På andra lektioner behöver de däremot vänta tills övriga är färdiga eller så får de arbeta med samma uppgifter som de redan har gjort eller läsa samma text igen. Vid lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört kan inspektörerna iaktta när elever får vänta in övriga elever och antingen sitta överksamta eller arbeta med samma uppgifter som de redan har gjort. Enligt lärarna gör de så gott de kan för att ge eleverna extra utmaningar, bland annat genom att de delar in eleverna i olika grupper utifrån elevernas behov i vissa ämnen. En lärare beskriver att hen ger eleverna svårare uppgifter när de snabbt blir färdiga.

Skolans åldersblandade undervisning leder till att några elever läser delar av samma kurs igen trots att de inte har behov av det. En lärare uppger att eleverna i årskurs 8 och 9 sedan höstterminen 2017 får viss undervisning i blandade grupper, vilket har lett till att vissa av eleverna därför läser delar av samma kurs igen. Under Skolinspektionens lektionsobservation framkommer att elever påtalar att de arbetade med samma uppgift förra läsåret, men läraren svarade då att det är bra med repetition.

Det finns en koppling mellan ovan identifierade brister i undervisningen och lärarresurserna

Skolinspektionen bedömer att ovan nämnda brister inom skolans undervisning allvarligt påverkar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Skolans resultat visar också att det är en stor andel elever som inte når kunskapskraven för minst betyget E, samt inte heller når de högre betygen. Av denna anledning har Skolinspektionen i enlighet med skollagens krav genomfört en analys av lärarresurserna. Mot bakgrund av denna analys finner Skolinspektionen att det finns en koppling mellan de ovan identifierade bristerna och lärarresurserna. Av denna anledning finns därför skäl att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder som omfattar förändringar i lärarresurserna.

Av 26 kap. 2 § andra stycket skollagen framgår att lärarresurserna vid en skolenhet ska analyseras om det vid tillsynen konstateras återkommande brister som påtagligt påverkar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen. Vidare framgår av 26 kap. 10 § att ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om en analys ger stöd för det kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna. Av 2 kap. 13 § skollagen framgår att som huvudregel får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 261, 274 och 276) är läraren den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Varenda elev i den svenska skolan har rätt att få undervisning av väl kvalificerade lärare så att eleven ges goda förutsättningar att nå de nationella målen i varje ämne.

Skolinspektionens analys av lärarresurserna visar att stor del av undervisningen bedrivs av obehöriga och icke-legitimerade lärare. Av den förteckning över undervisande personal som getts in till Skolinspektionen framgår att 12 av de 24 undervisande lärarna i förskoleklass till årskurs 9 har legitimation. Av de 12 lärare som anges ha legitimation är två tjänstlediga, en anges invänta lärarlegitimation och en är rektorn, som har arbetat hemifrån sedan slutet av september 2017. Ingen av de fyra lärare som anges vara resurslärare i olika ämnen är legitimerade. Utöver de 24 lärarna finns det cirka sju personer som anges arbeta som assisterande personal i olika årskurser, ingen av dessa är legitimerade lärare. Som framgår under avsnittet nedan finns det inte något tydligt system för att handleda eller stödja icke-legitimerade lärare, och inte heller för att följa upp deras undervisning genom exempelvis lektionsobservationer.

Rektorn utövar inte sitt pedagogiska ledarskap

Skolinspektionen bedömer att Fria InterMiliaskolan under innevarande läsår inte i realiteten har haft någon rektor som styrt och lett lärarnas arbete mot de nationella målen, eller som pedagogisk ledare sett till att undervisningen utformas så att eleverna ges aktivt lärarstöd och får den ledning och stimulans som de behöver. Rektorn har inte varit fysiskt närvarande på skolan sedan slutet av september 2017 utan genomfört sitt arbete som rektor hemifrån. Det finns visserligen en biträdande rektor som utför uppgifter rektorn inte kan genomföra hemifrån, och skollagen ger rektor möjlighet att delegera enskilda ledningsuppgifter åt en anställd. Att helt överlåta ledningen av den dagliga verksamheten under större delen av ett läsår till en biträdande rektor kan dock inte, enligt Skolinspektionens bedömning, ses som en enskild ledningsuppgift. I stället är det myndighetens bedömning att det i realiteten är att betrakta som ett delat ledarskap, vilket inte är tillåtet. En rektor måste inte alltid dagligen vara fysiskt närvarande för att kunna ta sitt ledningsansvar. En så pass lång fysisk frånvaro som i stort sett ett helt läsår innebär dock att det blir otydligt för personal, elever och deras vårdnadshavare att det inte är den biträdande rektor som har ledningsansvaret. Lagstiftarens betoning av att det är av yttersta vikt att det är tydligt vem som har ledningsansvaret samt att det inte får råda någon oklarhet om vem som har det övergripande ansvaret gör det inte möjligt att under ett helt läsår vara rektor för en skola hemifrån. Utredningen visar också att viktiga ledningsuppgifter som att följa upp lärarnas undervisning inte har kunnat fullföljas under innevarande läsår på grund av att rektorn arbetar hemifrån och att den biträdande rektor inte har pedagogisk erfarenhet och kompetens. Detta är särskilt allvarligt med tanke på att så pass stor del av undervisningen bedrivs av obehöriga och icke-legitimerade lärare. Även om rektor uppger att hon begär in vissa lärares lektionsplaneringar, visar utredningen att det inte finns något tydligt stöd för de obehöriga och icke-legitimerade lärarna.

Av 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor och att rektor särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 250) anges att det är av yttersta vikt att det är tydligt vem som har ledningsansvaret för en skola och att det åvilar rektor. Det framgår vidare att det ska vara tydligt för skolans personal, elever och elevernas föräldrar, vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. En elev ska aldrig kunna ha mer än en rektor.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.8, framgår att rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella

målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har bland annat ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever ges aktivt lärarstöd och att undervisningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans samt den hjälp de behöver.

Rektorn för Fria InterMiliaskolan har arbetat hemifrån under större delen av innevarande läsår och den biträdande rektorn tar ansvaret för den löpande verksamheten. Huvudmannen uppger i intervju att rektorn arbetat hemifrån sedan i september 2017. Rektorn utför det arbete som är möjligt hemifrån, medan den biträdande rektorn gör allt övrigt i skolan. Enligt rektorn finns det en klar delegationsordning mellan henne och den nuvarande biträdande rektorn, som också är kurator. Rektorn gör allt som är kopplat till beslut, åtgärdsprogram osv. Biträdande rektorn tar det mer löpande arbetet. Intervjuade lärare uppger att rektorn arbetat hemifrån under större delen av läsåret. Intervjuade elever uppger att kuratorn nästan aldrig är tillgänglig numera eftersom hon också arbetar som rektor och ofta är upptagen.

Viktiga ledningsuppgifter som att följa upp lärarnas undervisning har inte kunnat fullföljas under innevarande läsår på grund av att rektorn arbetar hemifrån och att den biträdande rektorn inte har pedagogisk erfarenhet och kompetens för att genomföra uppgiften. Huvudmannen uppger att de inte är nöjda med den nuvarande situationen eftersom rektorn inte är i skolan och inte syns bland personalen. Den biträdande rektorn är också skolans kurator och huvudmannen ser att det ökade ansvaret påverkar den biträdande rektorns roll som kurator negativt. Rektorn uppger att det finns lärare som har behov av stöttning och vägledning och att rektorn har fångat upp detta genom att de skickar lektionsplaneringar till henne och att hon påtalar eventuella brister. Enligt rektorn har den faktiska undervisningen följts upp sämre än tidigare år eftersom den ordinarie biträdande rektorn är tjänstledig och att den som nu är biträdande rektor inte har motsvarande möjlighet att utföra det uppdraget. Enligt intervjuade lärare är det svårt för rektorn att följa upp undervisningen nu när hon arbetar hemifrån. De uppfattar inte att rektorn har följt upp någon lärares lektion, men att det finns lärare som haft besök av den biträdande rektorn. Efter det besöket gavs dock ingen återkoppling. Intervjuade lärare känner inte till att det finns något särskilt sätt som stöd ges till icke-legitimerade lärare.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolans uppgift är att skapa förutsättningar för att alla elever ska utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. Det förutsätter en välplanerad och strukturerad undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, som utgår från författningarnas krav däribland kursplanerna med tillhörande kunskapskrav. Ansvaret för att undervisningen håller hög kvalitet åligger rektorn som pedagogisk ledare. Att det finns ämnen som eleverna inte får undervisning i och att undervisningen inte innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna eller anpassas efter elevers förutsättningar och behov är allvarliga brister som får negativa konsekvenser för elevernas möjlighet att nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det föreligger allvarliga brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd som påtagligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål. Nedan bedöms och beskrivs respektive del för sig.

Eleverna får inte alltid stöd i form av extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att skolan inte skyndsamt ger stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det. Skolinspektionens utredning visar att flera lärare saknar kunskap om vilka stödbehov eleverna som de undervisar har. Delar av personalen saknar även tillräckliga kunskaper om arbetet med att ge stöd och vet inte skillnaden på extra anpassningar och särskilt stöd. Trots detta används inte elevhälsans kompetenser i någon större utsträckning i arbetet med att ge stöd i form av extra anpassningar och personalen känner inte heller till de olika dokument och handledningar kring arbetet som finns att tillgå på skolan. Personalen saknar även ledning i detta arbete då det saknas tydliga rutiner för arbetet, vilket bland annat tar sig uttryck i att de extra anpassningar som ges olika elever inte heller dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt. Att dokumentation av extra anpassningar inte görs på ett tydligt och tillgängligt sätt ställer stora krav på rutiner och kommunikation personal emellan för att säkerställa att alla berörda är medvetna om vilka extra anpassningar respektive elev är i behov av. Bristerna medför sammantaget att inte alla elever ges de extra anpassningar de är i behov av, vilket påverkar deras möjligheter att nå kunskapskraven som minst ska uppnås.

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 21) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn bör se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar, dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbete med anpassningarna. Det framgår vidare (s. 24) att rektorn ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolenheten för vad som gäller när till exempel lärare och övrig skolpersonal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna.

Skollagens 10 kap. 13 § föreskriver att läraren för elever i årskurs 1–5 ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan.

Alla elever ges inte de extra anpassningar de är i behov av, eftersom lärarna ibland saknar tillräcklig kunskap om vilka stödinsatser eleverna som de undervisar är i behov av. I intervjuer med lärare framkommer att flera lärare är osäkra på begreppen kring stödinsatser och skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd, exempelvis uppger någon lärare att extra anpassningar är steget man tar efter åtgärdsprogram. Såväl i intervjuer som i något av de efterföljande samtalen med undervisande lärare efter en lektionsobservation uppger lärare att de inte vet om de stödinsatser elever de undervisar är i behov av ges i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Ett exempel är att läraren som undervisar i de praktiska delarna av ämnet idrott och hälsa (som skolan benämner idrott) uppger att en elev i årskurs 8 ska få extra simundervisning eftersom hen inte kan simma, och läraren vet inte om det sker som en extra anpassning eller inom ramen för särskilt stöd och därmed finns i ett åtgärdsprogram.

Elevhälsans roll i arbetet med extra anpassningar är begränsad. I lärarintervjuer uppges att arbetet med extra anpassningar främst bedrivs av lärarna, genom att de bollar idéer med sina kollegor. Några lärare uppger att det förekommer att elevhälsan är involverad i arbetet med extra anpassningar. De exempel som ges är att skolans logoped deltar på möten avseende skolans matematiksatning där extra anpassningar kan diskuteras, samt att lärare också har möjlighet att diskutera extra anpassningar med någon ur elevhälsan om de ses i korridoren. Också elevhälsans representanter berättar i intervju att det främst är lärarna som diskuterar extra anpassningar, till exempel i sina arbetslag. De beskriver att elevhälsan är involverad i arbetet genom att de kan hjälpa till med att skaffa enklare material för elever, att de kan ge tips om vilka elever som inte bör sitta bredvid varandra, samt att de kan vara behjälpliga genom spontana diskussioner i korridoren. Såväl psykologen, logopeden och specialpedagogen har inskrivet i sina kontrakt att de ska kunna arbeta med handledning av lärare på uppdrag av rektorn, men endast logopeden har gjort det. Elevhälsans representanter uppger vidare att det inte finns några fasta forum där de möter lärarna, utan lärare får lämna in en blankett till dem om elever som kan behöva extra anpassningar. Det finns heller inga drop-in tider eller mötestider som lärarna kan boka med elevhälsan. Det skulle kunna hända att en lärare är med för att diskutera ett elevärende på ett av de elevhälsamöten som hålls var tredje vecka.

Lärarna saknar ledning i arbetet i form av implementerade rutiner för hur extra anpassningar ska dokumenteras, vilket leder till att extra anpassningar inte dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt. Rektorn uppger att extra anpassningar dokumenteras på en blankett. Intervjuade lärare bekräftar att rektorn i och för sig har tagit fram ett sådant dokument nyligen, men berättar att de ännu inte har börjat använda den. De berättar vidare att dokumentationen inte fungerar på ett bra sätt eftersom lärare gör olika. Vissa lärare berättar att de dokumenterar extra anpassningar i sina personliga datorer eller på andra sätt som innebär att endast de har tillgång till informationen. Andra lärare säger att de inte dokumenterar extra anpassningar alls. Någon lärare uppger att för elever i årskurs 4–6 dokumenteras extra anpassningar i elevernas individuella utvecklingsplaner. I skolans dokument Handbok för kartläggning av elevers kunskaper, som finns i tre versioner, anges att extra anpassningar ska dokumenteras i till exempel den digitala lärplattformen. Utöver detta framgår en önskan om att varje elevs extra anpassningar ska finnas synliga på elevens plats eller dator så att alla pedagoger direkt kan veta vilka anpassningar som är skraddarsyddas för varje unik elev. Handböckerna är daterade i december 2017.

Det finns elever som inte får det särskilda stöd som de behöver och skolans åtgärdsprogram uppfyller inte lagens krav

Skolinspektionen bedömer att det finns elever som har konstaterats vara i behov av särskilt stöd, men som inte får detta stödbehov tillgodosett samt att skolans åtgärdsprogram inte uppfyller lagens krav. Det förekommer att de stödåtgärder som beslutas är anpassade efter skolans resurser, istället för att utgå från elevens behov. Det särskilda stödet genomförs i hög grad av icke-legitimerade lärare och resurspersoner utan relevant utbildning. Insatser inom ramen för särskilt stöd som genomförs av någon med specialpedagogisk kompetens är mycket sällsynta. Utöver detta visar utredningen att undervisande lärare inte alltid känner till att eleverna har ett åtgärdsprogram och att det överlag finns stora oklarheter vilka elever som har bedömts vara i behov av särskilt stöd. Att det inte kan tydliggöras vilka elever som har åtgärdsprogram eller inte är synnerligen allvarligt utifrån elevernas rättssäkerhet. Detta är inte minst allvarligt med tanke på rektorns förklaring att skolan ger mer särskilt stöd än det som beskrivs i elevernas åtgärdsprogram. Bristerna innebär att elever inte får särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som de har behov av för att de ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för eleven. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.8, har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 34) med kommentarer om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att de åtgärder som

utformas ska utgå från den pedagogiska bedömning av elevens behov av särskilt stöd som gjorts i utredningen och vara konkreta och utvärderingsbara. Det framgår också (s. 36) att det är rektorn som ansvarar för att det finns fungerande rutiner på skolenheten för att utarbeta och dokumentera åtgärdsprogram. Vidare framgår (s. 37) att det är viktigt att åtgärderna är kopplade till såväl elevens behov som kunskapsmålen i läroplanen eller de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Det förekommer att stödinsatser beslutas utifrån resurser istället för elevens behov. Elevhälsans representanter uppger i intervju att det varierar om elever får det särskilda stöd de har behov av tillgodosett eller inte. De förklarar att det dels beror på att en del elever inte vill ta emot särskilt stöd eftersom de vill vara som alla andra, dels eftersom det förekommer att resurser saknas. I de senare fallen beskriver elevhälsan att det särskilda stödet anpassas till vad skolan kan ge. Logopeden exemplifierar med att hon ofta bedömer att elever har behov av åtgärder som genomförs av en speciallärare, men att någon sådan inte finns att tillgå i tillräcklig utsträckning för att eleverna ska kunna få en sådan åtgärd.

Det särskilda stödet genomförs i hög grad av icke-legitimerade lärare och resurspersoner utan relevant utbildning. Av de åtta åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av under tillsynsbesöket framgår att det i hög grad är icke-legitimerade lärare och resurspersoner utan relevant utbildning som bedriver undervisningen för elever som får särskilt stöd. Med undantag för två åtgärdsprogram, ett där det framgår att kuratorn ska coacha en elev samt ett annat där specialpedagogen ska genomföra ett test på en elev, finns inte i något av de övriga åtgärdsprogrammen stödinsatser som har koppling till någon av elevhälsans kompetenser. Såväl psykologen, logopeden och specialpedagogen uppger att de har inskrivet i sina kontrakt att de ska kunna arbeta med handledning av lärare på uppdrag av rektorn, det är dock endast logopeden som har gjort det.

Undervisande personal har inte alltid kännedom om elevers stödbehov och det råder stora oklarheter vilka elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd och därmed för vilka det finns åtgärdsprogram. Såväl i intervjuer som i något av de efterföljande samtalen med undervisande lärare efter en lektionsobservation uppger lärare att de inte vet om de stödinsatser elever de undervisar har behov av är i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Enligt intervjuade lärare finns det inte några elever som är i behov av särskilt stöd i årskurserna 6–9. Skolinspektionen har dock tagit del av åtgärdsprogram för elever i dessa årskurser som konstaterar behov av särskilt stöd och omfattar åtgärder i ämnet engelska. Vid tillsynsbesöket den 7–8 mars 2018 begärde Skolinspektionen att få ta del av skolans samtliga åtgärdsprogram. Efter Skolinspektionens besök har huvudmannen, via rektorn, skickat in ett dokument benämnt "Sammanställning skolsvårigheter 2018-03-05". Uppgifterna från det inskickade dokumentet avseende antal elever med åtgärdsprogram i de olika årskurserna överensstämmer inte med det material Skolinspektionen tog del av vid tillsynsbesöket. I vissa årskurser anges fler elever i det inskickade dokumentet ha åtgärdsprogram än vad som var fallet vid besöket. I andra årskurser är det färre. I några årskurser är det visserligen samma antal, men det gäller andra elever.

Skolans åtgärdsprogram beskriver vare sig vilket behov eleven har eller hur det ska tillgodoses. Vid Skolinspektionens genomgång av samtliga ingivna åtgärdsprogram framgår att de är otydligt utformade. Flera av åtgärdsprogrammen saknar beskrivning av elevens behov av särskilt stöd. En insats, "Lugna rummet", förekommer som åtgärd i princip samtliga ingivna åtgärdsprogram. Vad åtgärden "Lugna rummet" innebär framgår inte, inte heller på vilket sätt den åtgärden har koppling till centralt innehåll eller kunskapskraven i kursplanen. Även andra åtgärder är abstrakta, svåra att utvärdera och saknar tydlig koppling till det behov eleven har. Rektorn uppger i intervju att hennes uppfattning är att skolan ger mycket stöd, och att elever ges mer särskilt stöd än det som kommer fram i elevernas åtgärdsprogram.

Rektorn fattar inte beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte fattar beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp på ett korrekt sätt. Flera elever får undervisning i "Lugna rummet", som i åtgärdsprogram benämns som olika varianter av egen/särskild undervisningsgrupp. Trots detta uppger såväl rektorn som elevhälsan att man inte ser på "Lugna rummet" som en särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionens bedömning är att i vart fall delar av den verksamhet som bedrivs i "Lugna rummet" utgör en särskild undervisningsgrupp och att beslut om sådan undervisning borde ha fattats. Att beslut avseende denna stödåtgärd inte fattas innebär att eleven och dess vårdnadshavare går miste om sin rätt att överklaga besluten. Det är rektorn som är ytterst ansvarig för att upprätta dessa beslut och att rektorn inte är insatt i gällande författningar är anmärkningsvärt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att särskilt stöd får ges istället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av skollagen eller annan författning.

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Det framgår också av skollagen att om det finns särskilda skäl, får särskilt stöd ges i enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (en särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut av rektorn i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Detsamma gäller beslut i fråga om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt samt beslut i fråga om anpassad studiegång.

Rektorn har inte fattat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp trots att elever får undervisning på så vis. Rektorn uppger att skolan arbetar med något de kallar "Lugna rummet", som är en plats för extra anpassningar och särskilt stöd. "Lugna rummet" bemannas av vad skolan benämner som resurspersonal. Elever som har stor del av sin undervisning, i vissa fall alla teoretiska ämnen, i "Lugna rummet" har det som åtgärd i sina åtgärdsprogram. "Lugna rummet" förekommer som åtgärd i princip samtliga ingivna åtgärdsprogram. I ett stort antal åtgärder används olika varianter av begreppen egen/särskild/liten undervisningsgrupp. Till exempel: "Särskilt

stöd inom egen undervisningsgrupp". Rektorn uppger dock att skolan inte ser på "Lugna rummet" som en särskild undervisningsgrupp samt att många elever inte behöver komma så långt som till särskild undervisningsgrupp för att skolan arbetar med extra anpassningar i "Lugna rummet". Rektorn beskriver vidare att en grupp elever i en viss årskurs har en stor del av sin undervisning i "Lugna rummet" för att de började på skolan vid terminsstart innevarande termin och att skolan inte har hunnit "utveckla dem mognadsmässig" samt att de inte ser sitt eget ansvar i sin skolsituation. Elevhälsans representanter uppger i intervju att elever kan ha undervisning i teoretiska ämnen i "Lugna rummet" i några veckor eller månader innan de kan anpassas in i klassen. Att vara i "Lugna rummet" är en del av åtgärdsprogram men de ser inte "Lugna rummet" som en särskild undervisningsgrupp säger de.

Åtgärder som görs inom ramen för särskilt stöd följs varken upp eller utvärderas på ett systematiskt sätt

Det finns brister i skolans arbete med uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Av ingivna åtgärdsprogram framgår att rektorn ansvarar för utvärdering, men inte vem som ansvarar för uppföljningen av åtgärdsprogrammen. Även om det inte är reglerat hur ofta ett åtgärdsprogram ska utvärderas bedömer Skolinspektionen att de sex respektive nio månader som angetts i de ingivna åtgärdsprogrammen är för långa tidsintervall. Det anges visserligen att utvärdering kan ske "tidigare när åtgärderna är åtgärdade", men eftersom vissa lärare som står angivna som ansvariga för delar av åtgärderna inte vet att elever de undervisar har åtgärdsprogram finns det dock en uppenbar risk att dessa åtgärder inte kontinuerligt följs upp och därför inte heller utvärderas tidigare än det angivna datumet.

Enligt skollagen ska det framgå av åtgärdsprogrammet när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40 s. 43) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, framgår att den som ansvarar för att genomföra, följa upp och utvärdera åtgärdsprogrammen tillsammans med dem som är involverade i arbetet kontinuerligt bör följa upp och utvärdera om åtgärderna utgör ett tillräckligt stöd för eleven, eller om andra eller kompletterande åtgärder behöver vidtas. Det framgår vidare (s. 45) att i de fall en utvärdering visar att åtgärderna i ett program behöver förändras utarbetas ett nytt åtgärdsprogram. Det framgår också att om man kommer fram till att åtgärdsprogram fungerar, men att de tidigare beslutade åtgärderna skulle behöva pågå under en längre tid, utarbetas även då ett nytt åtgärdsprogram. Vidare framgår (s. 46) att ett åtgärdsprogram ska avslutas när det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. Det framgår också att ett åtgärdsprogram inte alltid ska dras in så fort eleven har uppnått de kunskapskrav som minst ska uppnås eftersom eleven i vissa fall kan ha fortsatt behov av särskilt stöd. Det kan handla om en elev med dyslexi, hörselnedsättning eller koncentrationssvårigheter som utan det särskilda stödet skulle riskera att inte kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I dessa fall avslutas inte åtgärdsprogrammet utan istället utarbetas ett nytt åtgärdsprogram.

Av dokumentstudier framgår att åtgärdsprogram regelmässigt tycks beslutas vid terminsstart och avslutas vid läsårsslut samt att det inte framgår vem som är ansvarig för uppföljningen. Av de åtta åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av är två beslutade de två första veckorna i början av höstterminen 2017, båda dessa elever anges ha haft tidigare åtgärdsprogram som avslutades den 10 juni 2017 resp. "sommaren 2017". De övriga sex åtgärdsprogrammen är beslutade de två första veckorna av vårterminen 2018. Alla åtta åtgärdsprogram anges gälla "till den 8 juni 2018 (om inte annat beslutas)". Samtliga åtgärdsprogram har datum för utvärdering angivet första veckan i juni 2018 "eller tidigare när åtgärderna är åtgärdade". Rektorn är ansvarig för utvärdering av samtliga åtgärdsprogram. Samtliga åtgärdsprogram har också ett antal datum angivna när uppföljning ska ske, det framgår dock inte vem som ansvarar för uppföljningen eller om det är samtliga åtgärder som ska följas upp då. Det åtgärdsprogram som är beslutat i augusti 2017 ska ha följts upp bland annat i oktober 2017. Av åtgärdsprogrammet kan dock inte utläsas om några bedömningar avseende hur åtgärderna fungerat har gjorts sedan åtgärdsprogrammet beslutades.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolan har ett långtgående kompensatoriskt uppdrag där utbildningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Bristerna avseende skolans arbete med att skyndsamt ge extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen samt anmäla behov av särskilt stöd innebär att elever riskerar att inte få det stöd som de har rätt till. Detta får konsekvenser för elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. Även det faktum att alla elever inte ges det särskilda stöd som de har rätt till påverkar elevernas kunskapsresultat negativt. Bristen gällande att korrekta beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp inte fattas innebär dessutom att eleven och dess vårdnadshavare går miste om sin rätt att överklaga besluten. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Bedömning och betygssättning

Det finns omfattande felaktigheter i skolans betygssättning

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte ser till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav och att det finns många och allvarliga brister i Fria Intermiliaskolans arbete med betygssättning. Skolan använder sig överlag av andra benämningar av skolans ämnen än de som återfinns i kursplanerna i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Detta får till följd att det uppstår en hel del oklarheter och då inte minst i samband med betygssättningen på skolan. Otydligheterna består av att skolan inte använder korrekta ämnesbeteckningar i elevernas terminsbetyg. Allvarligare är att skolan även sätter betyg i ämnen i årskurser där det inte finns några kunskapskrav och där alltså inte betyg får sättas. Ännu allvarligare är det faktum att skolan fortfarande ger eleverna betyg i ordning och uppförande, trots att Skolinspektionen förelade huvudmannen att åtgärda denna felaktiga användning av betyg både vid tillsynen år 2009 och år 2013.

Skolan använder andra benämningar på skolans ämnen än de författningens, och delar även upp undervisningen i en del ämnen i olika delar och benämner dessa på ett sätt som gör det otydligt vad skolans betygssättning i dessa ämnen grundar sig på. Detta är särskilt tydligt i ämnet teknik där elever har fått betyg utan att de har uppfattat att de har getts undervisning i ämnet, eftersom de endast har programmering på schemat. Visserligen uppger rektorn att delar av ämnet teknik kan bedömas i ämnet slöjd samt i skolans olika teman, men rektorn har inte kunnat visa hur dessa olika bedömningar av olika lärare i så fall samlas ihop av den betygssättande läraren inför betygssättningen. Det gäller även ämnet idrott och hälsa som skolan delar upp i två olika delar. Denna uppdelning leder till att en del av kunskapskraven inte funnits med som underlag när betygssättande lärare har satt sina betyg. Sammantaget är bristerna av sådant slag att betygssättningen vid Fria Intermiliaskolan inte är likvärdig jämfört med andra skolor, och därmed inte heller rättssäker.

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska sättas i grundskolans ämnen och ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Det framgår också att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.

Av skollagen framgår vidare att bedömningen i årskurs 6 ska ske i förhållande till kunskapskraven för årskurs 6. Av 9 kap. 2 § skolförordningen framgår bl.a. att kunskapskrav ska finnas för samtliga ämnen utom moderna språk i årskurs 6. Av skollagen framgår också att betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats samt att från och med årskurs 7 ska betyg även sättas i språkval.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.7 Bedömning och betyg, framgår bland annat att betyget uttrycker i vad mån den

enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 299) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att lärarna dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process.

Skolinspektionens utredning visar att det förekommer många felaktigheter gällande betygssättning på skolan. Av dokumentstudier framgår att eleverna får betyg i moderna språk från och med årskurs 6. Vidare framgår att skolan använder andra benämningar för flera ämnen än vad som framgår av författningarna. Eleverna får betyg i "hemkunskap" i stället för i hem- och konsumentkunskap, "textilslöjd" och "träslöjd" i stället för i slöjd. De elever som enligt beslut ska undervisas i svenska som andraspråk får betyg i svenska med en anmärkning och av den anmärkningen framgår att eleven undervisats i svenska 2. Av intervju med lärare framgår att en elev som inte klarat kunskapskraven gällande simning ändå bedömts nå kunskapskraven och har betyget E i idrott och hälsa. Av elevernas terminsbetyg, för höst- och vårterminen 2017, framgår att skolan sätter betyg i ordning och uppförande genom en graderad skala av stjärnsymboler. Eleverna uppger i intervju att betygen i ordning och uppförande kan påverka elevens betyg i andra ämnen.

Av intervjuer och dokument framgår att det råder stor oklarhet på skolan gällande teknikundervisningen. Av samtliga årskursers scheman och intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att eleverna istället för teknik har undervisning i programmering. Eleverna i årskurs 6 och 9 har, enligt betygskatalogen vår- och höstterminen 2017, fått betyg i ämnet teknik, övriga årskurser har inte fått det. Av elevintervjuer framgår dock att eleverna inte vet vad som ligger till grund för deras betyg i teknik, då de inte uppfattat att de haft någon undervisning i ämnet. Eleverna uppger vidare att eftersom det är slöjdläraren som har beslutat om betygen i teknik så antar de att de har blivit bedömda även i teknikämnet under lektionerna i slöjd.

Av intervjuer med lärare framgår att undervisningen i idrott och hälsa är uppdelad så att en lärare undervisar i hälsa och en annan lärare undervisar i idrott. Rektorn uppger att lärarna samarbetar och att de båda ämnena bedöms och sammanvägs i betyget. I intervjuer berättar lärarna att dom bara stämmer av med varandra när de tycker att det finns behov av det. De uppger vidare att betyget, när de inte har stämt av, enbart grundar sig på undervisningen i idrott.

Det finns omfattande formella fel i skolans betygsdokument

Skolinspektionen bedömer att det finns formella fel i skolans betygskatalog, terminsbetyg och slutbetyg. Att elevernas betyg antecknas på korrekt sätt är angeläget med tanke på elevernas rättssäkerhet. I betygskatalogen saknas exempelvis underskrift av undervisande lärare och det förekommer rättelser eller ändringar utan att dessa är daterade eller signerade.

Av 6 kap. 10 § skolförordningen framgår bland annat att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog och att det är rektorn som ansvarar för att en sådan förs.

Av 7 § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygs katalogen framgår att den eller de som beslutar om betyg ska datera och signera uppgiften i betygs katalogen. Det framgår vidare av 15 § att rättelser och ändringar ska anges i betygs katalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 §. Av 9 § framgår att betygs katalogen i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå.

Av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2014:50) om utformningen av terminsbetyg i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan framgår att terminsbetyget ska innehålla en kolumn för ämnen. I kolumnen ska anges de ämnen som eleven har fått betyg i innevarande termin. Ämnen som eleven inte har fått betyg i innevarande termin ska endast anges i kolumnen om det finns ett beslut om betyg från någon tidigare termin. Ämnen som inte ingår i den enskilde elevens utbildning ska inte anges i terminsbetyget. Redovisningen får inte innehålla blankrader. Av dessa föreskrifter framgår även att vid modersmål ska det anges vilket språk eleven har fått undervisning i.

Av ingivna dokument framgår stora formaliabrister gällande skolans betygs katalog. Exempelvis har ändringar och justeringar gjorts i betygs katalogen utan att det har signerats eller daterats och icke-legitimerade lärare har själva skrivit under betygen. Det förekommer också att endast den legitimerade läraren har signerat men att underskrift av undervisande lärare saknas. I flera fall saknas signaturer av betygssättande lärare och då även namnunderskrift och namnförtydligande av lärare som beslutat om betyget och undervisat i ämnet. Det saknas även namnunderskrift och namnförtydligande för ämnen som lärare signerat. Av betygs katalogen framgår att rektorn har beslutat om betyg i musik. Rektorn uppger att hon genomfört körsång med eleverna innan hon började arbeta hemifrån i september, men av intervjuer med musiklektörer och elever framgår att rektorn inte har ansvarat för någon undervisning i musik detta läsår.

Av terminsbetyg och slutbetyg framgår att samtliga ämnen finns med på betygen, trots att eleven inte har undervisats och betygssatts i ämnet. Rektorn uppger att en tom rad på terminsbetyget innebär att eleven inte läst ämnet aktuell termin. Av både terminsbetyg, slutbetyg och betygs katalog framgår att elever får betyg i modersmål, men det framgår inte vilket modersmål eleven har undervisats och betygssatts i.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Bedömning och betygssättning är en del i skolans uppdrag och som följer med det tillstånd som huvudmannen fått för att bedriva verksamheten. Det är allvarligt att det inte är säkerställt på skolan att arbetet med att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen finner detta särskilt anmärkningsvärt mot bakgrund av att flertalet av lärarna saknar legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver. Likvärdighet är en viktig grundprincip för all bedömning och betygssättning av elevers kunskaper. På grund av de brister som konstaterats i verksamheten riskeras dock likvärdigheten i bedömning och betygssättning. Att bedömningen av elevernas kunskaper görs på ett professionellt sätt är också viktigt för att elever som är i behov av stödinsatser ska uppmärksammas. Att eleverna bland annat inte blir bedömda utifrån de ämnen de undervisas i, att betygs-katalogen, terminsbetyg och slutbetyg inte är utformade på korrekt sätt innebär en rättsosäkerhet och påverkar elevernas möjlighet att få visa sina kunskaper och bli rättvist bedömda och kan ha en avgörande betydelse för elevens framtid. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolmiljön präglas inte av studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Skolinspektionen definierar studiero som att störande inslag under lektionen minimeras och att fokus riktas mot det som är syftet med undervisningen. Oaktat vad rektorn uppger, är det tydligt att det finns stora brister i studieron samt att det saknas gemensamma förhållningssätt hos personalen för att åstadkomma och upprätthålla studiero. Bristerna i studiero påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapskraven.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 319 och 320) betonas att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, avsnitt 2.1 Normer och värden, framgår att läraren tillsammans med eleverna ska utveckla regler för

arbetet och samvaron i den egna gruppen och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

Skolinspektionens utredning visar att det varierar om det är studiero på lektionerna, men att det förekommer lektioner där elever blir störda och där elever inte ägnar sig åt skolarbete. Intervjuade lärare berättar om olika upplevelser av om det råder studiero eller inte. Intervjuade elever berättar att det varierar mellan olika lärare och lektioner om de tycker att de kan ägna sig åt skolarbete eller inte. Eleverna förklarar att de arbetar bra utan att störa varandra när lektionerna är varierade och roliga, men att de börjar prata om annat när det är tråkigt. Eleverna är eniga om att det är vanligare att det är stökigt och okoncentrerat på lektionerna än att det råder studiero och beskriver att bristen på studiero ofta påverkar deras möjlighet att koncentrera sig. Även Skolinspektionens lektionsobservationer visar att det förekommer lektioner där elever ägnar sig åt annat än arbetsuppgifterna under stora delar av lektioner. Vid flera lektionsobservationer inträffar att eleverna efter lektionens start sprider ut sig i olika rum utan någon närvarande lärare. Detta innebär att eleverna inte får något lärarstöd att komma igång med sina arbetsuppgifter och att de ägnar sig åt annat än skolarbete, exempelvis spelar spel på iPads och ser på klipp från Youtube. Elever påkallar ofta varandras uppmärksamhet och pratar med varandra om annat än skolarbetet. Att elever inte kommer till ro och fokuserar på uppgifterna leder till att det på vissa lektioner är ett flertal elever som ägnar knappt hälften av lektionen åt uppgifterna. Även av Skolinspektionens enkät till elever som genomfördes våren 2017 uppger påfallande många elever att de inte har studiero på lektionerna och att andra elever stör ordningen i klassrummet. Eleverna svarar även med låga värden avseende om ordningsregler följs och ifall lärare ser till att så sker. Intervjuade lärare har olika upplevelser av studieron, men ingen beskriver den som lika problematisk som eleverna. Några lärare beskriver att det varierar från dag till dag, medan andra lärare gör kopplingen till hur många elever de har i sin undervisningsgrupp då de upplever att det råder studiero när de undervisar i halvklass. Någon lärare anser att studieron är acceptabel på skolan. Elevhälsans personal berättar att de får höra från elever att "det kan vara lite sådär" med studieron. Rektorn anser att studieron generellt sett är bra på skolan, men att det finns klasser på skolan där studieron inte är bra.

Utredningen visar vidare att det saknas ett gemensamt förhållningssätt hos personalen på skolan avseende att upprätthålla studiero på lektionerna. Elever berättar att lärarna är olika stränga, och att inte alla lärare säger till om eleverna inte arbetar med uppgifterna. De beskriver att om en lärare som inte är sträng håller i en lektion och det kommer in en lärare som är strängare i klassrummet så slutar de prata om annat och börjar arbeta med uppgifterna. De tar även upp att det finns elever som kommenterar och säger emot lärare. Eleverna i de lägre årskurserna beskriver att lärarna kan tilldela klassen stjärnor om det är bra studiero och inte bråk på lektionen. Det är inte så ofta de får stjärnor för lärarna har sagt att det måste vara helt perfekt för att klassen ska få en stjärna och det finns elever som bråkar hela tiden. Det finns också ett system med att eleverna får tre varningar om de stör undervisningen och sedan får lämna klassrummet, de äldre eleverna uppger dock att det inte har använts på flera år. Andra elever säger att lärarna är olika stränga med varningarna och att eleverna därför inte bryr sig om det. Vid Skolinspektionens observationer är det på ett par lektioner ett

konstant sorl, vilket inte påverkas av att läraren i respektive klass säger till eleverna att dämpa sig. Vidare framgår av flera observationer att det finns elever som inte ägnat sig åt skolarbete under en hel lektion, utan att läraren uppmärksammat detta. Lärarna berättar att de uppfattar att de är lika i sitt sätt att hantera eleverna. De beskriver att trevarningssystemet inte fungerar på lågstadiet, men används på mellanstadiet. Några lärare säger att de ganska ofta pratar om studiero i arbetslagen, men eftersom de alla är olika människor så är det svårt att enas. Rektorn uppger att personalen har gemensamma strategier avseende studiero, och säger att personalen arbetar med det så kallade trevarningssystemet.

Rutinerna för att anmäla till rektorn när elever upplever sig kränkta är otydliga

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Utredningen visar att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte alltid anmäler detta till rektorn. Det framkommer även att personal gör egna bedömningar av om det har varit en kränkning eller inte som påverkar om de anmäler uppgifterna till rektorn. Det saknas en gemensam rutin på skolan kring hur en anmälan om kränkning ska gå till och detta får till följd att allt inte anmäls till rektorn utan personal hanterar situationen på egen hand.

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Alla uppgifter om kränkande behandling anmäls inte till rektorn. Lärarna uppger att de försöker ha en samsyn kring vad som kan utgöra en kränkning, men att det är en bedömning och situationsbundet. Några lärare beskriver att de inte signalerar sådana situationer till rektorn som de upplever att de har löst. Andra lärare betonar att de enbart signalerar sådant som sker vid upprepade tillfällen, medan åter andra lärare menar att det är en bedömningsfråga om hur allvarlig situationen är som avgör om de signalerar till rektorn eller inte. Lärarna berättar att det finns en likabehandlingsgrupp på skolan som är den som tar emot eventuella signaler. De beskriver dock att de i realiteten gör olika. Några mailar likabehandlingsgruppen, andra pratar med elevhälsan, någon rapporterar direkt till rektorn.

Av Skolinspektionens enkät våren 2017 framkommer att eleverna i dåvarande årkurs 5 har svarat med anmärkningsvärt låga värden avseende om man respekterar varandra på skolan samt om vuxna reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

En skolmiljö som präglas av studiero, ett fungerande arbete för att motverka kränkande behandling och att skolan säkerställer en miljö fri från kränkningar är en viktig faktor för elevernas möjlighet att nå utbildningens mål. Bristerna avseende studiero och skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling innebär att elevernas rätt till en utbildning i en trygg miljö inte tillgodoses. Detta kan även få konsekvenser för elevernas möjlighet att nå kunskapskraven. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans arbete inte främst är förebyggande och hälsofrämjande vid Fria InterMiliaskolan. Utredningen visar att huvudmannen anlitar psykolog, specialpedagog och logoped utifrån de behov som finns av att göra utredningar i enskilda elevärenden, men däremot inte för att genomföra åtgärdande insatser för enskilda elever eller för att delta i det generella förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Även om elevhälsan på uppdrag av rektorn har påbörjat ett arbete med att ta fram en planering för ett mer förebyggande och hälsofrämjande arbete som är tänkt att genomföras höstterminen 2018 bedrivs arbetet inte nu. Dessutom har rektorn uppgett att skolan inte har ekonomi för att bedriva sådan verksamhet. Mot bakgrund av den omfattning av allvarliga brister som Skolinspektionens utredning visar finns i verksamheten, exempelvis vad gäller undervisning och lärande, studiero samt extra anpassningar och särskilt stöd, är det särskilt anmärkningsvärt att elevhälsan inte främst arbetar med generella förebyggande och hälsofrämjande insatser vid skolan. Även det faktum att skolan har många obehöriga lärare borde föranleda att elevhälsan arbetar på bred front med att säkerställa elevernas välbefinnande samt undanröja mer generella hinder för deras kunskapsutveckling. Elevhälsans arbete ska komplettera den pedagogiska kompetensen och undanröja hinder för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Genom att elevhälsans arbete inte främst är förebyggande och hälsofrämjande får eleverna inte det stöd att tillgodogöra sig utbildningen som de har rätt till. Bristerna i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete innebär att elevernas utveckling mot utbildningens mål försvåras.

Av skollagen framgår att för elever i grundskolan ska det finnas elevhälsa och att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Vidare följer att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande. Lärarna uppger att elevhälsans roll på skolan under innevarande läsår endast är att göra utredningar och att de inte möter elevhälsan i några andra sammanhang än kring enskilda elevärenden. Elevhälsan uppger att deras arbete främst har varit inriktat mot att utreda enskilda elever. Av intervju med huvudmannen och ingiven dokumentation framgår att specialpedagog, logoped och psykolog köps in och huvudmannen uppger att det därmed är svårt att lösgöra dem för förebyggande och främjande arbete. Huvudmannen uppger vidare att det finns mer tid för skolsköterskan och kuratorn som kan ha förutsättningar att till exempel medverka vid studiedagar, men att det inte har prioriterats ännu. Rektorn uppger att kurator just nu arbetar cirka 50 procent som kurator och 50 procent som biträdande rektor. Huvudmannen uppger att de inte är nöjda med situationen för skolledningen just nu och att de ser att det ökade ansvaret som biträdande rektor påverkar kuratorsuppdraget negativt. Rektorn uppger att elevhälsan skulle kunna arbeta mera hälsofrämjande och förebyggande om de hade mera resurser. Huvudmannen uppger dock att de inte har fått några signaler från rektorn om att det behövs mera resurser till elevhälsan, men att det finns tillgång till alla kompetenser i elevhälsan och att de kan ta in mera resurser om det behövs. Rektorn beskriver att elevhälsans arbete främst handlar om att "kvalitetssäkra var skolan har eleverna, vilka elever som har specialmat och att elevhälsan ser vilka insatser som behöver göras". Rektorn hänvisar även till skolans årshjul, men av detta framgår inte att elevhälsan genomför några förebyggande eller hälsofrämjande insatser. Vidare uppger rektorn att det finns en planering för ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Elevhälsans personal berättar att de har påbörjat en planering av förebyggande och hälsofrämjande arbete som ska mynna ut i ett årshjul som planeras vara färdigt till höstterminen 2018.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som

allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Elevehälsans uppdrag att främst vara förebyggande och hälsofrämjande är en viktig del i arbetet för att skapa goda förutsättningar för eleverna att lyckas i skolan. Bristerna inom detta område leder till att eleverna vid Fria InterMiliaskolan har sämre möjligheter än elever vid andra skolor att nå utbildningens mål. Bristen är allvarlig, omfattande och har pågått under längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristen är av sådan art att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte snarast lämnar uppgifter till hemkommunen när en skolpliktig elev slutar vid skolan eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning. I samband med tillsynsbesöket framkom att huvudmannen inte har något fungerade system för att anmäla betydande ogiltig frånvaro till hemkommunen. Även om huvudmannen i efterhand har inkommit med andra uppgifter har det inte framkommit annat än att det finns elever som har varit frånvarande större delar av läsåret utan att hemkommunen informerats.

Av skollagen framgår bland annat att när en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Uppgift om att elever utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning lämnas inte alltid till hemkommunen. Av intervju med huvudmannen framgår att det inte finns något system för att anmäla hög frånvaro till hemkommunen. Rektorn berättar att en elev var i skolan sporadiskt under höstterminen 2017, och inte alls under vårterminen 2018. Rektorn uppger att skolan tror att eleven har lämnat landet och att de inte tror att eleven kommer tillbaka till skolan. Rektorn har gjort en orosanmälan till Socialnämnden, men inte meddelat hemkommunens utbildningsnämnd om elevens frånvaro. Huvudmannen och rektorn har lämnat synpunkter på protokollet och där framgår att huvudmannen anmäler till Motala kommuns bildningsförvaltning om en elev har mycket hög frånvaro. De beskriver även situationen för en elev som haft hög frånvaro utan att de har anmält det till hemkommunen.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om

föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

För att kunna tillgodose alla elevers rätt till utbildning är det viktigt att huvudmannen snarast lämnar uppgifter till hemkommunen när en skolpliktig elev slutar vid skolan eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning. Detta för att hemkommunen ska hålla sig informerad om olika elevers situationer och kunna tillvarata deras intressen. Bristen är allvarlig och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristen är av sådan art att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i huvudmannens styrning och utveckling av verksamheten vid Fria InterMiliaskolan och att huvudmannen inte genomför ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå avseende utbildningen i förskoleklass och grundskola. Utredningen visar att huvudmannen i liten utsträckning aktivt och systematiskt eftersökt information om verksamhetens förutsättningar, genomförande och resultat. Huvudmannen har enbart följt upp enstaka betygsresultat samt inte alls följt upp och dokumenterat resultat avseende trygghet och studiero eller resultat av verksamheten i förskoleklassen. Huvudmannen får huvudsakligen information om verksamheten utifrån vad rektorn själv väljer att redovisa. Bristen på uppföljning leder till att huvudmannen inte har tillräcklig kännedom om exempelvis elevernas låga kunskapsresultat eller brister i upplevelse av studiero. Följaktligen saknar huvudmannen tillräckligt underlag för att utifrån en analys av resultaten besluta om, planera för och genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder. I de fall huvudmannen inte får några signaler om brister från rektorn eller personalen förutsätter huvudmannen att verksamheten fungerar. Då det ytterst är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarnas krav kan huvudmannen inte enbart förutsätta att rektorn ser till att det sköts och enbart förlita sig på att de får höra om det inte fungerar. Särskilt mot bakgrund av den omfattning av allvarliga brister som Skolinspektionens utredning visar finns i verksamheten där lagens krav inte uppfylls vid skolan, är det av yttersta vikt att huvudmannen genomför den uppföljning som behövs för att kunna säkerställa att verksamheten följer författningarna. Det saknas även former och rutiner för att huvudmannens kvalitetsarbete ska kunna ske med systematik.

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollag, föreskrifter och författningar som gäller för utbildningen. Enligt förarbetena till skollagen gäller de grundläggande principerna för skolans ansvarsfördelning oavsett om huvudmannen är staten, en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman. En huvudman får inte förhålla sig passiv om den genom uppföljning och utvärdering upptäcker brister i verksamheten utan måste vidta de åtgärder som krävs (prop. 2009/10:165 s. 247 och 248). Enligt förarbetena har också huvudmannen det yttersta ansvaret för att dess personal följer reglerna (prop. 1990/91:18 s. 31). Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Vidare framgår av skollagen att varje huvudman ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Det framgår också att om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 304 och 306) betonas att syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Enligt förarbetena är det därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i verksamheten verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring. Kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Huvudmannens styrning, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten bör analyseras särskilt. En enskild huvudman som bedriver utbildning vid endast en skolenhet bör kunna arbeta med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudmannanivå och enhetsnivå i ett sammanhang då begreppen huvudman och skolenhet för fristående verksamheter i dessa fall många gånger sammanfaller.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98 s. 11, 16 och 27) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete framgår att skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Vidare framgår att en viktig uppgift för huvudmannen är att se till att såväl det egna som enheternas kvalitetsarbete genomförs i enlighet med skollag, läroplan och andra författningar. För att kunna följa upp hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen är det också viktigt att huvudmannen dels gör egna undersökningar, dels samlar in underlag från enheterna.

Huvudmannen bedriver inte ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete. Huvudmannen uppger att de har fått vissa resultat och viss statistik av rektorn. Rektorn uppger att huvudmannen efterfrågar resultat på nationella prov och att de får sammanställningar av omdömen och betyg efter varje termin. Enligt huvudmannen är de en ny styrelse sedan ett år tillbaka och att de framöver kommer att gå igenom de nationella proven och jämföra med betygen samt analysera kunskapsresultaten, men att detta ännu inte har gjorts. Vidare uppger huvudmannen att de inte heller har hunnit att besluta om och vidta några utvecklingsåtgärder utifrån kunskapsresultaten.

Huvudmannen uppger att de förutsätter att rektorn rapporterar om något inte fungerar. Av intervjuer med huvudmannen och rektorn framgår att huvudmannen saknar former och rutiner för kvalitetsarbetet där det framgår när resultat av olika uppföljningar ska redovisas. Huvudmannen uppger att de gett rektorn i uppdrag att ta fram ett årshjul för kvalitetsarbetet, men att något sådant inte finns i dagsläget. Huvudmannen berättar att de vid varje styrelsemöte har en punkt gällande kvalitetsarbetet. Det är rektorn som själv väljer ett område som hon vill berätta om, exempelvis om hon gjort någon undersökning eller liknande. Huvudmannen uppger i kommentar till protokollet att de säkerställer att undervisningen utgår från de nationella målen genom att förutsätta att rektor ser till att detta sköts samt att de inte hört något annat än att det skulle fungera.

Det saknas helt uppföljning av förskoleklassens verksamhet. Avseende förskoleklassens verksamhet uppger huvudmannen att de varken fått eller efterfrågat några resultat. Huvudmannen menar att förskoleklassen beskrivs som lite vid sidan av och att de hoppas att personalen eller rektorn påtalar om det är några problem. Av ingiven dokumentation framgår att skolformen förskoleklass saknas i huvudmannens kvalitetsarbete.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Huvudmannen har det yttersta ansvaret för att verksamheten som helhet bedrivs i enlighet med styrdokumentet. För att kunna fullfölja detta måste huvudmannen bedriva ett kontinuerligt och långsiktigt arbete för att utveckla och förbättra utbildningen i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. Ett fungerande kvalitetsarbete är en grundförutsättning för att säkerställa att utbildningen bedrivs i enlighet med styrdokumentet. Att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven ska säkerställa att eleverna ges rätt till en god utbildning i en trygg miljö. Bristerna inom området leder till att eleverna vid Fria InterMiliaskolan ges sämre förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling än elever vid andra skolor. Bristerna är allvarliga, omfattande och har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av en sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen och

att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ytterligare brist

Eleverna får inte sin garanterade undervisningstid i enlighet med timplanen

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Fria InterMiliaskolan inte får sin garanterade undervisningstid i ämnet svenska. Av skolans timplan framgår att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid i svenska då en del av undervisningstiden är förlagd till skolformen förskoleklass trots att den nationella timplanen endast omfattar grundskolan.

Bristerna i verksamheten visar att det finns en okunskap om vilken skyldighet skolan har enligt skollagen och andra styrdokument. Att skolan inte kan säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i svenska leder till att eleverna får mindre undervisningstid än vad de har rätt till. Att eleverna får tillräcklig undervisningstid är en grundläggande förutsättning för att de ska kunna nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt.

Av skollagen 10 kap. 5 § skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Av timplanen för grundskolan, bilaga 1, framgår den garanterade undervisningstiden för grundskolans olika ämnen. Exempelvis framgår att garanterad undervisningstid i svenska är 1 490 undervisningstimmar. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent, dock får inte antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik minskas.

Eleverna på Fria InterMiliaskolan får inte sin garanterade undervisningstid i ämnet svenska eftersom skolan har fördelat undervisningstiden på ett felaktigt sätt. Av ingivna dokument framgår att skolan har förlagt en del av den garanterade undervisningstiden för ämnet svenska i förskoleklass. Enligt timplanen ges eleverna av den anledningen 1 427 undervisningstimmar i svenska under grundskoletiden, vilket är mindre än vad den nationella timplanen för årskurs 1–9 anger.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Eftersom verksamheten vid Fria InterMiliaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Att huvudmannen för verksamheten ger rätt förutsättningar för att bedriva utbildningen är avgörande för likvärdigheten och en hög kvalitet. Den ytterligare brist som Skolinspektionen kan konstatera i verksamheten är allvarlig och garanterar inte elevernas lagstadgade rätt till utbildning och får konsekvenser för elevernas möjlighet att nå kunskapskraven. Skolinspektionen bedömer att bristen är allvarlig, omfattande och har pågått under en längre tid och därmed av sådan art att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Fria InterMiliaskolan uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschef Maria Sundkvist, avdelningsjurist Sofia Lindstrand, och jurist Helena Boson deltagit.

X Tommy Lagergren

Biträdande generaldirektör
Signerat av: Tommy Lagergren

X Stina Nilsson

Föredragande
Signerat av: Stina Nilsson

Hur man överklagar, se bilaga 2

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Fria InterMiliaskolan

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Fakta om Fria InterMiliaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala under våren 2018. Fria InterMiliaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 6 mars 2018 och den 12 mars 2018.

Verksamheten i Fria InterMiliaskolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1–9 samt fritidshem. Vid skolan går 217 elever. I förskoleklass går 21 elever och i grundskolan 196 elever. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor.

Skolenhetens inre arbete är organiserat i tre arbetslag; förskoleklass–årskurs 3, årskurs 4–6 samt årskurs 7-9. Huvudmannen för verksamheten är Stiftelsen Fria InterMiliaskolan i Motala.

Måluppfyllelse

Resultat årskurs 3

År 2017 är andelen elever som når kunskapskraven för godtagbara kunskaper i matematik 70 procent. I naturorienterande och samhällsorienterande ämnen är det 100 procent. I svenska och svenska som andraspråk är det 91 procent. Detta framgår av skolenhetens egen redovisning av kunskapsresultat.

Resultat årskurs 6

Läsåret 2016/2017 når nästan alla elever kunskapskraven för minst betyget E i samtliga ämnen, förutom engelska, matematik, fysik, historia och svenska. I dessa ämnen varierar måluppfyllelsen mellan 71 och 84 procent. Den genomsnittliga betygspoängen i ämnena varierar mellan 8,0 och 13,3, med lägst resultat i historia och högst i musik. Flickornas genomsnittliga betygspoäng varierar mellan 9,0 i matematik och 12,8 i hem- och konsumentkunskap. Pojkarnas varierar mellan 7,7 i fysik och 12,3 i matematik och musik. Detta framgår av Skolverkets officiella statistik.

Resultat årskurs 9

År 2016/2017 är det 89 procent av eleverna som når kunskapskraven i alla ämnen. Det är 92 procent av flickorna och 85 procent av pojkarna. Det är i ämnena idrott och hälsa, matematik och biologi, fysik och kemi som samtliga elever inte bedömts nå kunskapskraven. Skolans genomsnittliga meritvärde är 217,2. Flickors genomsnittliga meritvärde är 223,8 medan pojkarnas är 210,6. Dessa resultat förändras inte om nyinvandrade och elever med okänd bakgrund exkluderas i statistiken. 60 procent av skolans elever har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning. Av dessa elever är det 80 procent som når kunskapskraven i alla ämnen och deras genomsnittliga meritvärde är 200,0. 40 procent av skolans elever har föräldrar med eftergymnasial utbildning. Av dessa elever når 100 procent kunskapskraven i samtliga ämnen och deras genomsnittliga meritvärde är 240,7. Flickornas genomsnittliga betygspoäng varierar mellan 10,6 i matematik och 16,7 i musik. Pojkarnas varierar mellan 10,6 i kemi och 15,4 i engelska. Detta framgår av Skolverkets officiella statistik.

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping eller via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.